

Woord vooraf

Het is voor aanstaande paramedici (en hun docenten!) altijd moeilijk geweest geschikte leerboeken te vinden ter ondersteuning van de studie in de medische vakken. Niet omdat er geen goede studieteksten bestaan – die zijn er, ook in het Nederlands – maar omdat ze te wijdlopig zijn, of te medisch-technisch georiënteerd. Ook wordt er vaak geappelleerd aan voorkennis die in werkelijkheid niet aanwezig is. Paramedische opleidingen hebben de laatste tien jaar hun toelatingscriteria verruimd, waardoor de gemiddelde instromer minder van biologie en aanverwante vakken weet dan de boekenschrijvers veronderstellen. Bovendien kan die kennis ook tijdens de opleiding niet meer worden bijgespijkerd als gevolg van de kwalitatieve afkalm die zich in het hoger onderwijs heeft voorgedaan: er is drastisch op contacttijd bezuinigd en medische basisvakken als anatomie en fysiologie zijn soms helemaal weggesnoeid.

Er is dus behoefte aan studiemateriaal dat op efficiënte wijze een brug slaat tussen het kennisniveau van de gediplomeerde middelbare scholier en het niveau dat nodig is om medische en paramedische literatuur te kunnen begrijpen. In mijn eigen lespraktijk heb ik in die behoefte trachten te voorzien door het schrijven van syllabi, die bedoeld waren als wegbereiders voor de klinische handboeken. Dit boek is uit zo'n syllabus ontstaan. Ik heb geprobeerd er een leesbaar leerboek van te maken, waarin anatomie en fysiologie zijn geïntegreerd met de klinisch-neurologische en neuropsychologische studiestof. Op die manier hoop ik het boek toegankelijk te hebben gemaakt voor iedereen met een geschikte vooropleiding (VWO, HAVO of MBO), al dan niet met biologie in het examenpakket. Ik kan niet garanderen dat iedere student iedere zinsnede in de navolgende hoofdstukken meteen zal begrijpen. Wel heb ik steeds getracht woorden te kiezen waarvan de betekenis relatief gemakkelijk te achterhalen is: hetzij door te kijken in het register achterin, hetzij door het raadplegen van een medisch of algemeen Nederlands woordenboek. Niet noodzakelijk maar wel aan te bevelen is het bekijken van anatomische atlanten (in papieren of digitale vorm) om een goed driedimensionaal beeld van hersenstructuren te krijgen.

De aandoeningen die het onderwerp vormen van dit boek vallen binnen het interessegebied van verschillende disciplines: gedragsneurologie, neuropsychiatrie, neuropsychologie en cognitieve psychologie. Gedragsneurologie is een subdiscipline van het medisch specialisme neurologie. Vergeleken met psychologen zijn gedragsneurologen wat meer gericht op lokalisatie van laesies, op onderliggende ziekteprocessen en op het leggen van verbanden tussen cognitieve en sensomotorische stoornissen. Neuropsychologen daarentegen zijn meer toegerust voor het onderzoeken en behandelen van patiënten met cognitieve functiestoornissen. Dit boek draagt, zoals uit de titel blijkt, duidelijk een gedragsneurologisch stempel. Dat brengt met zich mee dat de beschrijving van psychologische testen en therapieën relatief summier is; ik vermeld ze vooral om de lezer te informeren. Mijn eigen ervaring is dat je beter begrijpt wat een stoornis inhoudt als je weet hoe die wordt onderzocht en behandeld. Wie zelf daadwerkelijk testen wil gaan afnemen of behandelen

gen uitvoeren moet zich verder in de literatuur verdiepen. Hetzelfde geldt voor degene die meer wil weten over de betrouwbaarheid en validiteit van testmethoden of over de beschikbare *evidence* voor de werkzaamheid van therapieën.

De betiteling 'gedragsneurologie' impliceert ook een zekere beperking in de thematiek. Zo moesten de leer- en ontwikkelingsstoornissen bij kinderen buiten beschouwing blijven, evenals de aandoeningen die tot het domein van de psychiatrie behoren, zoals depressie, dwangstoornissen en schizofrenie.

Dit boek beoogt ingewikkelde materie voor een grote groep lezers toegankelijk te maken en is daarbij afhankelijk van de helderheid en precisie van de Nederlandse taal. In recente edities van het 'Groene Boekje' worden spellingprincipes gehanteerd die indruisen tegen de logica en schadelijk zijn voor de leesbaarheid (men denke aan de regels rondom de tussens-n, de schrijfwijze van samenstellingen en het gebruik van hoofdletters). Het behoeft nauwelijks betoog dat dergelijke voorschriften hier niet zijn nagevolgd.

Het schrijven van dit leerboek was een genoegen, mede dankzij de belangstelling en aanmoediging van velen. Mijn bijzondere dank gaat uit naar mijn collega's Frank van Hartingsveld (fysiotherapeut), Ton Satink (ergotherapeut) en Harry Goos (logopedist), die delen van het manuscript hebben gelezen en met wier scherpzinnig commentaar ik mijn voordeel heb gedaan.

J.J. Bakker